

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesbb cikkeket díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak

Határozott hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegjél minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppel Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein et Volger (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Servitátor 6. sz.

Nyitóléti cikkeket

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Panaszok.

Engedje meg a t. szerkesztő ur, hogy e háborús összebonyolódott napokban, a nagy dolgok helyett — melyet, bizony, amugy is anélkül döntenek el, hogy tőlünk kérjenek tanácsot — pár percze a mi szerény ithonunkra fordítsam e becses lapok olvasóinak figyelmét. Régi dolog, hogy nem csak a nagyoknak, hanem a kicsinyeknek is meg van a nehéz napjai s így, azt hisszük, szabad lesz nekünk is elpanaszolnunk egyet-mást, a mi csak úgy bánt bennünket, mint az országos bajok a fensőbb körökben.

Városi közügyeink, utóbbi időkben sajátos fordulatot vett menetét érttem, nem úgy, a mint a szépen kikerekített tanács és polgármesteri jelentésekben olvasható, hanem a mint a valóságban mi, közvetlen érdekeltek, saját magunkon tapasztaljuk.

E hét elején véletlenül fölvetődtem a városi bizottság gyűlésére s mondhatom mind jobban elkomorulva hallgattam a tárgyalások menetét, melyről a lapokban közölt referendák, a magok kiesizolt formájában, távolról sem tudnak, vagy akarnak, hív képet festeni.

A választott community tagok alig egy ötöde lézengett a nagy teremben, ellenben a nagy többséget azok tették, a kik mindig kész pártolói a tekintetes tanácsnak s maga a hivatalos apparatus — melyről nem akarom ugyan, egyik bizottsági taggal, azt mondani, hogy „ujabb időben annyi mindenféle ismeretlen képet lát az ember a tanácsházán, hogy föl sem találja magát közöttük, de melytől mégis megkívánhatná az ildomosság, hogy ne legyen saját ügyének bírja.

És ez egyetlen gyűlésen hallanunk kellett a referádát két — 48—50 ezer frton megvett — telek átalakítási költségeiről, melyek elején praelimináltattak hatezer pár száz frtra, majd fölemeltettek hétezer pár száz forinttal s legvégül sanctio alá terjesztettek tizenhatszáz forintban — summa summa — 66—67 ezer forint; és hallanunk kellett a másik referádát a tordai utban megvásárolt iskolaház átalakítási költségeiről, előirányozva nyolcezer forinttal s befeljezve tizenhatszáz forinttal, kerülne így a két tanteremből és egy tanítói lakásból álló épület telek (melyet úgy kellett a földhalmozódott piszkából — a közegészség nagyobb dicőségére — kiásni) m. e. harmincezer forintba — a fölmentés, természetesen, mindkét pompás g'schäfte egyhangulag megszavaztatván. És hallottuk továbbá, a referádát egy tanácsilag fölfogadott inok viselt dolgairól,

a ki jelenleg sikkasztás miatt büntügyi vizsgálat alatt áll s a ki olyan jó helyre alkalmaztatott s olyan pompásan ellenőriztetett, hogy pár év alatt ezerháromezr forintot sikkasztott a rendőrségüél deponált és befolyt különböző pénzekből, az illetők csak most ébredvén föl jövő szundításukból. Az előterjesztés, ez alkalommal is, csak azért tétetett, hogy a tanács fölhatalmazást nyerhessen az ily szép módon megürült inoki állomás betölthetése, de a midőn az indítvány megtétetett, hogy az 1300 frnyi kárt ne a város, hanem azok hordozzák, a kik az illetőt pénzkezelésre alkalmazták s éveken át ilyen jól ellenőrizték: egyetlen hang nem emelkedett e igazságos föl szólalás mellett s az ugy is színez tele városi pénztár hordozhatja ezt a kárt is, — legalább evel épen kikerekedik a fenebbi tételek összege a teljes 100,000 frtra. Nem utolsó érdekességü az a telek-eladási referáda és határozat sem, melyet még a szerk. ur is jónak látott egy kis megjegyzéssel kísérni a gyűlésről szóló tudósítás alján, a midőn a törvény világos rendeletével ellentétben adatik el a város egy telke kéz alatt, holott két vásárló jelentkezik s legalább is lehető, hogy nagyobb vételár lesz vala a nyílt árverésen elérhető s a midőn az ügylet ily módú keresztvitelének ellenzői a törvény értelmében kéri — a saját megayugtattásuk s a felelősség megállapítása végett — a névszerinti szavazást, de attól is elűtetnek.

Ime egyetlen bizottsági gyűlés mezején mily szép kalászatot végezhetők, tisztelt szerkesztő ur, s talán, ezek után indokoltnak fog föl szólalásom tettszeni.

Nagy zajongással folytatjuk az elitélő bírálatot monarchiánk s benne hazánk közügyeinek menete fölött s legkivált az állam pénzügyi gazdálkodása részről erős kritikánkban. De, ha egy kissé méltányosak akarunk lenni, talán néha-néha süperegthetnénk a saját ajtónk előtt is s akkor bizonynyal más forma itéletet fogunk mások eljárása fölött is ejteni.

Mindenki láthatja, ugyanis, hogy ilyen gazdálkodás szükségképp a romlás szélére sodgít városunkat s előbb, mintsem az állam kormányát ültetnők a vádoltokat padjára, talán jó volna, ha a saját — választásunktól függő — előjáráságunkat kezdenők egy kis-sze sorosabban fogni és megszámloltatni. Hiszen mi, városi polgárok érezzük már is és fogjuk még nehezebben érezni e gazdálkodás lesújtó terheit s így nekünk kell magunkat összeszednünk ott, a hol mi vagyunk illetékesek a határozat hozatalra.

S különösen választott képviselőink éb-

redhetnének tudatára annak a nagy felelősségnek, mely vállalkat, lelkiismeretüket terhel, mert régi axioma s igaz is, hogy minden nemzetnek (városnak) olyan kormánya van, a milyet megérdemel . . .

Egy polgár.

— Az osztrák-magyar bankkormányzói állás betöltésének ügyével kapcsolatban, a N. Fr. Presse állítólag legjobb forrásból vett értesülés szerint, azon megjegyzést teszi, hogy teljesen helytelen azon felfogás, mintha a magyar kormány ellenzette volna Lucam urnak ez állása kinevezését. „Nagyon jól tudják ugyan a magyar kormánykörökben”, mondja az idézett lap, „hogy főképp Lucam ellenállása volt az, a mi oly sok kedvező magyar vágyat meghehított; a magyar miniszterek mindazonáltal tartálék nélkül kijelentik és kijelentették, hogy az ő ezen egykori legjelentékenyebb ellenfélük szakismerete, állhatatossága és becsületessége őket oly tiszteletré kényszerítette, hogy annak további tevékenységét a most már közös bank számára minden áron meg kívánják tartani, és hogy nevezetesen kormányzóvá ki nevezetése ellen a legcsekélyebb kifogásuk sem fogott volna lenni. Moser titkos tanácsos kinevezését ellenben magyar részről csakugyan a leghevesebben ellenzték s abban végül is csupán azon reményben nyugodtak meg, hogy Lucam, mint vezértitkár, a bank számára tovább is meg fog tartathatni.

Saját szintén meglehetősen alapos tudomásunk szerint e közleményre azt kell megjegyeznünk, írja az „Ellenőr”, hogy annak utolsó része nem áll, mert a magyar kormánynak a legkisebb oka sem volt ellenezni Moser ur kinevezését, éppen azon férfit, ki a bankügyi tárgyalások közepette annyira higgadtságot és elfogulatlanságot tanúsított, mint Ausztriában senki más, vagy alig valaki. Igaz ellenben, hogy becsülte Lucam urban az elért és szakismeretét s szívesen fogja őt látni mostani állásában az új bank technikai vezetésének élén is.

— A budapesti Correspondenz jeleníti Bécsből, hogy ő felsége elfogadta Széll pénzügyminiszter lemondását, és megbizta utódja kinevezéséig a pénzügyi tárca ideiglenes vezetésével; a miniszterium előterjesztésére vonatkozólag pedig ő felsége föntartotta magának későbbre az elhatározást.

— A prágai tartománygyűlésben e hó 2-án Rieger a felirati javaslatához egy óráig tartott beszédet mondott, melyben igen heves kifakadásokban kelt ki Magyarország ellen. Állítása szerint Magyarország nem mérközhetik Csehorsszággal (!) és mégis uralkodik

— S miért nem telepedik meg hát azzal valahol? kérdezte a tigris elbámulva.

— Azt már elköltötte. Utazni, ment fiatal nevével s mostanig abból éltek. Mint Lamb mondja, az egész pénznek vége van már. Hanem mr. Frank nagyon kedves ember.

— Nem lakott eddig, kezdte el az idegen, s ismét abban hagyta, s aztán újból elkezdte. Nem lakott ez előtt Frennachban, Cornwall grófságban ez a mr. Frank?

— Frennachban? ismétlé Jettty gondolkodva. Igen uram, úgy hívták a helységet hol ez előtt lakott. Egy másik nagybátyjánál, Raynor orvosnál volt ott, s úgy volt, hogy nálla is maradjon átvenni gyakorlatát. Mint mondják az jó állás lett volna számára, de aztán mégis csak eljött onnét.

— Alkalmasint inkább szeretett utazni s világot látni, mond az idegen. Sok jövedelme van Raynor őrnagyunk?

— Az Atkinson asszony idejében, mint mondják, tiszta két ezer font jövedelmet hajtott a jószág s Raynor őrnagynak is csak kellett valamijének lenni mikor ide jött, de az, azt mondják csak év járadék, mely halálával meg fog szűnni.

— De ha neki annyi jövedelme van, két, három ezer font között, ugyan miért nem hoz semmit rendbe itt, s nem javíttatja ki ezen nyomorult kunyhókat? kérdezte az idegen Jetttyre tekintve.

Jettty csak fejét rázta. Nem hiszem, hogy a jó akarat hiányoznék nála. Lamb azt mondja, hogy a világon legjobb indulatu uraság, de nincs módja hozzá.

— Hogy érti? Nincs pénze reá?

— Jettty intett fejével. Oly nagyszerű házat tartanak, s az őrnagynak oly sok adossága volt mikor ide jöttek, tán ez az oka. Elég, hogy soha nincs felesleges pénze.

Ausztriában. Csak a németek és csehek közötti egyenetlenség oka annak, hogy Magyarországnak döntő szava van a keleti kérdésben. Ha a csehek egyetértene, a magyar hegemonia nemsokára melőzve volna s Ausztria politikája egyszerre más alakot öltene. Rieger indítványát egy felirati bizottság választására egyhangulag elfogadták mire minden cseh képviselő és a karzat élénk tapsokban tört ki. A felirati bizottság mindjárt megválasztott. Így tehát egy cseh felirati vita várható.

Az okkupáció.

Livnó bevételének alkalmából a württembergi herceg szemlét tartott a 7. hadosztály, Csikos dandára és a tüzérség fölött Livnó előtt. Aztán maga köré gyűjté a tiszteket és altiszteket, köszönetet mondott mindnyájuknak a kitűnő magatartásért, melyet tanúsítottak s felolvasta előtök az uralkodó köszönetét. Különös elismeréssel szólt a vezér Csikos kitűnő cooperációjáért s az ütközetben való derék részvételéért. Meg lőnek dícsérve János főherczeg, Vilcz ezredes, ki nemsokára tábornok lesz; Pisztory tábornok, a tüzérség és az ulánusok.

A württembergi herceg ezután elbucszott a 7. hadosztálytól, s átadta azt Müller tábornoknak. A tisztek visszamenővén csapataikhoz, tolmácsolták azoknak a fővezér s a király elismerő szavait, mire lelkes éljen, hoch, ewiva és zsviók rázkodtatták meg a levegőt. Igen szép jelenet volt; a hangulat oly emelkedett, hogy a katonák elfeledték a kiállott nagy fáradsámat, nélkülözéseket és küzdelmeket.

A Klobuk bevétel s Korjanick megszállása után montenegrói területre menekült összes felkelők ott lefegyvereztettek s internáltattak. Az előbbeni hercegovinai felkelőknek összes vezetői, kik részben a montenegrói hadsereg szolgálatában állottak, tegnapelőtt hercegovinai területre tértek vissza. A félelem valamennyit arra indítván, hogy október 6-án zászlóalj alakult csapataikkal Bilekben legyenek, hol a fejedelem apósa őket a császári katonai hatóságoknak formaszereglet át fogja adni.

Több mint 4000 felkelő hadikészletével együtt Szerbiába menekült, itt lefegyvereztetett s internáltatott; köztük van két pasa, 200 bég, egy egész zászlóalj nizam, a hadikészletben három három Krupp-ágyú s néhány ezer hátultöltő, sok lő és lösz, kisebb török csapatok nőekkel s gyermekekkel csaknem naponként átlépnek a szerb határon.

Azon hírek ellenében, hogy a novibazári kerületre is azonnal ki fogják terjeszteni a meg-

— De arra kellene hogy legyen, szölt a tigris, s elgondolkodva kopogtatta pipájával az asztalt.

— Soha nem látogatja meg munkásait s nem néz a dolgok után?

— Nem uram, azt nem teszi. Arra ő képes. Igen nagy megerőltetés volna neki. Kertje határain túl nem lép soha.

A tigris kis ideig hallgatott.

— E fiatal Raynor Frank nevének, ki most itt betegnek fekszik, van valami vagyona?

— Tudja uram, családja egy látszik nagyon gazdag, mert igen szép birtoka van Cornwall-ban, de az asszonyának nincs semmije.

Titokban keltek össze férjével, s azért nem kapott semmit.

A tigris fejével bolintott néhányszor: Ezek a Raynorok, úgy látszik nagyon nyomorult egy nép, szölt végre, gondatlan, kegyetlen, önző, kevély s pénzökre büszkék mind; reám legalább ezt a hatást teszik, s miket ön itt elmondott, megerősít e hitemben.

Az idegen kiverte pipáját, s zsebébe dugta. Jettty ezt jellek vette arra, hogy a beszélgetés ideje letelt s eltávozott, miután lakójának tisztelteljesen jó estét kívánt.

A husvéti szünidő letelt, s ideje volt már, hogy Károly ismét vissza térjen Oxfordba. Megvallotta apjának, hogy egy jókora összeg nélkül, rendes havi pénzén kívül nem mer oda menni. Az őrnagynak nem volt annyi pénze, s Károlynak otthon kellett maradni. Hetek teltek el s Károly kezdte kissé legyőzni a félelmet, mit a tigris okozott neki, mert ha elakarta volna fogni őt, az óta rég meg kellett volna hogy tegye. De az első benyomás oly hatalmas az embernél, hogy az eddig érzett ellenszenvet soha sem birta legyőzni, ha találkozott az idegennel. Hanem a mily mértékben mult Károly aggodalma, azonképen nőtt a Frankké, a tigrist illetőleg. Mentől inkább ki-

szálló sereg operatívát, az értesült körök bizonyosnak mondják, hogy illetékes helyen már betekkel ezelőtt szilárdul elhatározták, hogy Novibazára nem terjesztik ki az operatívát. Bankár körökben feltűnést okozott a Morgenpost cikke, mely a megszállítás céljaira közös kölcsönt ajánl.

Külföld.

A porta fölött Damokleskardjakép függ az orosz-török szerződés, melynek megkötését ugyancsak sürgetik muszka részről. Az osztrák-magyar konvenczió ügye pedig meg mindig úgy áll mint eddig. A szultán vonakodik elfogadni.

Ezalatt pedig még más bajok is egymás után nőnek a porta fejére; nevezetesen az albánok részéről, kik nemcsak nem akarnak semmit tudni arról, hogy területükből egy és más rész idegen államokhoz csatoltassék, de követelik, hogy Albániának különállás adassék, a mint ez kilátszik az albán liga politikai programjából, melyet a katolikus albán: Pasko Vossa szerkesztett, úgy mint:

1. Hogy albán területből egy talpalatnyi föld se csatoltassék idegen államhoz.

2. Hogy Skutári, Koscovo és Janina kormányzósági kerületei egyetlen egy tartományná alakíttassanak át.

3. Hogy a közigazgatás és bíraskodás albánokra ruháztassék.

4. Hogy a községi és szandsági tanácsok, valamint a tartományi főtanács is általános szavazat után rendi és vallási különbség nélkül választassanak.

5. Hogy az albán nyelv legyen a hivatalos nyelv a közigazgatás- és igazságszolgáltatásban.

6. Hogy alakíttassék 200 zászlóaljból nemzeti miliczia, melybe a fegyverfoghatók minden valláskülönbség nélkül fölvetessenek.

Igy meggy tovább és tovább Törökországban az elmállási processus s az elszakadási törekvés.

A rhodope-hegyi lázadás is szépen virágzik. A fölkelők zöme Szulejman pasa volt és szétszóródott csapataiból áll. A fölkelők egy tisztje a napokban Stambulban járt, hogy pénzt kérjen, mert a fölkelők hiányt szenvednek ruházatban és lábbelikben. De a portán azt felelték, hogy nem akarnak az oroszossal újabb zavarokba bonyolódni. — Layard angol követ pedig azt mondá a felkelő tisztnek, hogy a rhodopei insurgensek csak tartásák jól magukat és várják be az új parancsot, mert ha háborura kerülne a dolog, Anglia minden szükségességgel látná el őket. A fölkelők száma a Rhodopében ez idő szerint 10,000 főre megy, de, miut mondják igen könnyen 35, sőt 60,000 főre is szaporíthatók, ha kell.

tűnt, hogy Károly nem képezi tárgyát ez ember öldözésének, annál biztosabb lett a felől, hogy őt magát illeti figyelme. Nem szólhatott erről senkinek, de azért titokban roppantul félt. Sem Frank, sem Károly előtt nem maradhatott az titokban, hogy ez idegen férfi minden lépteit kiűrkészi és ezt nem sértő módon, hanem csak távolról, alig észrevehetőleg Frank szilárdal hitte, hogy e férfi Pellet Balásznak egy küldötte, kinek feladata őt folyton szemmel tartani.

Raynor őrnagy az idegent soha sem látta, s Frank és Károly könnyen felfogható okokból nem tettek említést felőle.

Az utóbbi időkben az őrnagy egészen csak kerti sétáira szorítkozott, úgy meg volt hívza, hogy a járás is alkalmatlanná vált reá nézve, aztán különben is a találkozások az elégteletlen munkásokkal, kik minden habozás nélkül majd ezt, majd amazt, kértek tőle, nagyon terhére voltak. Így minden csak a réginiél maradt; az őrnagy henyen ült naphosszat kényelmes karszékében, a két ifju titkon viselte nyugtalansága terhét, s a tigris fürkészett, kutatót tőle kitelhetőleg, úgy hogy végre a Raynor-család ügyével a birtokot s az ahoz tartozókat illetőleg, csaknem épp annyira, vagy még jobban tisztában volt, mint ők maguk.

Szombat este volt, Eliz a zongoránál ült, s a Stane Vilmos nagy gyönyörűségére, ki mellette állt, egyik dalt a másik után énekelte el kedves hangján. A fiatal ember nagyon gyakran ki jött szombatokonként Londonból, hogy a vasárnapot családjánál töltse el; természetesen ez idő legnagyobb részét Sasváron töltötte. Az őrnagy karszékében szunnyadt, Károly a hangjegyeken lapozgatott, dalután nagy társaság volt Sasváron, elégsz tea- és társaság, hanem a vendégek mind eltávoztak volt már.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

ANGOL REGÉNY.
KÉT KÖTETBEN.

Írta:
WOOD ASSZONY.

MÁSODIK KÖTET.

Huszonkettődik fejezet.

Jetty-éknél.

(71-ik folytatás.)

— Atkinsonnének nem voltak fiai?

— Nem, uram, nem voltak gyermekei. Férje bankár volt Londonban, ki Sasvárt több évvel halála előtt vásárolta volt. Özvegyen maradvá, Atkinsonné mindig itt lakott Sasváron.

— Ugy tehát bizonyosan az őrnagy idős fiára fog szállni Sasvár?

— Már a mennyire valami biztos lehet a világon, óvó lesz, hagyá helyben az ácsmester; lakója felszólítására újból megtöltve pipáját. Az őrnagy alkalmasint nem fogja másnak átadni.

— Ma két fiatal embert láttam a templomban; az egyik közülök nagyon fiatal volt, csaknem gyermek, a másik valamivel idősebb. Melyik volt az őrnagy fia?

— Oh a fiatalabb. A másik rokon a házhoz, Raynor Frank. Az nagyon csinos ember, oly kedves arca van s szép kései. Raynor Károly ur is elég jól néz ki, csak egészen más nemű arc.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca

GIANNATHI MIKLOS, anspau.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru

vátekkel és szabásrajzzal.

Szponzor: Stein János m. k. árvetemi gondnokság és ex ref. tanoda háttérrel Kolozsvár

3312

являясь осадком карпаток.

den bel- es kunooldi **toiyonlat- es divat-**
lennu- hoti, is parilonokna nesis

KOLOZSVÁRT.